

tiskarski škrat(?) Bralcu v pomoč bi bilo tudi (morda sklepno) natančnejše ovrednotenje posameznih nagrad in priznanj; te so si v izhodišču zelo raznolike in »po teži« medsebojno neprimerljive (npr. Levstikova nagrada za življenjsko delo in priznanje Moja najljubša knjiga).

Sistematičen in natančen nabor predstavitev posameznih opusov na dobrih 300 straneh priča o bogatem avtoričinem prispevku na področju proučevanja slovenske mladinske književnosti. In prav zaradi celostnega in vsestranskega uvida v ta obsežen opus si bralec morda v prihodnje obeta tudi nekoliko bolj kritičen pogled na dela posameznih avtorjev; tisti pogled, ki bi mu pomagal odpreti najboljše med ponujenim. Vsekakor je delo temelj za podrobnejšo predstavitev najbolj kakovostnih del, ki bi v množici luči zasijala dovolj močno, da bi osvetlila brezpotja besed.

Znanstvena monografija dr. Dragice Haramija ponuja temeljna izhodišča za nadaljnje raziskovalno delo in je kot taka neobhoden priročnik za vse preučevalce mladinske književnosti. Izjemno delo, ki na svojem področju (v teoriji in njeni aplikaciji) orje ledino in ustvarja pregledno izrisan kašipot prihodnjim generacijam bralcev in raziskovalcev.

Kristina Picco

SREČANJE Z ZUNAJEVROPSKO KULTURO

Aksinja Kermauner: *In zmaj je pojedel sonce*. Oblikovanje in kolaži Ingrid Pozvek. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG): Sodobnost International (Zbirka modra pomaranča), 2011.

Prva slovenska sinologinja in profesorica kitajščine na Filozofski fakulteti v

Ljubljani Jana Rošker opozarja, da je za razumevanje medkulturnega stika z zunajevropskimi kulturami potrebna sistematična obravnava »evropskega kategorialnega aparata«, ki lahko pomeni oviro pri videnju. Je stik z zunajevropskimi kulturami za vse ljudi tako zapleten ali pa so mladi manj obremenjeni s stereotipi oz. bolj odprti za tako drugačne kulture? Mladinski roman Aksinje Kermauner *In zmaj je pojedel sonce* govori o ekskurziji dijakov in profesorjev iz dveh ljubljanskih gimnazij, ki so se leta 2009 odpravili na Kitajsko, da bi opazovali izjemen, popoln sončni mrk.

Po ogledu popolnega sočnega mrka Sunčanova mati Wen Di kot kitajska vodička pripoveduje:

Staro kitajsko verovanje pravi, da do mrka pride zato, ker hoče zmaj požreti sončevo ploščo. Kitajski izraz za mrk pomeni 'goltanje sonca'. 2134 let pred našim štetjem je kitajski cesar dal obglaviti dva astronoma, ker nista napovedala mrka, cesar pa zato ni mogel pravočasno pripraviti obredov za pomoč soncu (Kermauner 2011: 258).

Besedilo *In zmaj je pojedel sonce* je prvoosebna pripoved šestnajstletnega Sunčana, ki na ekskurziji spremlja svojega očeta, profesorja fizike Krisa Strleta. Sunčan je skoraj popolnoma slep in zato ljudi zaznava ter razločuje glede na lastnosti njihovih glasov. Glas vodičke Laure dojema kot »gladek, poskočen in začinjen z voljo do življenja in s humorjem«. Oče Kris pa jo opiše kot »zelo čedno«. Ko v Istanbulu čakajo na letalsko povezavo za Peking, Sunčan na klopci je turški mandljev lokum, k njemu pa prisede deklet, ki se predstavi kot Tiggy iz prvega c razreda. V glasovno mapo zanjo Sunčan vnese: »zares simpatični glas« in doda pripis »nenavadna in nevljudna«. Na letalu mu na poti do stranišča pomaga Tyggina sošolka Urška, ki mu pove, da je Tiggy grozna pankerca s širokezo in bulerji. Sunčan pa ji pojasni, da je slep, in razloži, kako je treba pomagati slepim:

»Prijel te bom za komolec, ti pa pojdi naprej. Tako bom pol koraka za tabo in se bom počutil varno.« Urškin glas je najmehkejši in najnežnejši glas, Sunčan ga opiše kot »svilenkast in enostavno seksi«, ona pa nežno diši po vijolicah. Med privlačnostjo in čari obeh prvih novih znank, Sunčan ves čas ekskurzije po Kitajski okleva, šele na koncu se odloči, da bo pravzaprav raje fant pokončne in pogumne Tiggy, imenovane tudi Antigona.

Uvodoma se v razdelku Ona, Sunčan takole opiše:

Pol genetskega materiala je prispevala Ona; sicer se ta kaže le v dolgih, ravnih in gostih črnih laseh, rahlo navzgor zasukanih očeh, ki pa so zamolklo zelene barve, darilo babice po očetovi strani. Precejšno višino, kar 174 centimetrov, in svetlo barvo polti sem podedoval po očetu«

Ko ob očetovem nerazumljivem govorjenju razmišlja o svoji slovenski družini, se sprašuje:

»Kaj za vraga se dogaja??? Kaj pomeni vsa ta zmedena očetova govorancija? Seveda smo srečna družina. Dobro, ni vse popolno. Moj oče je najbolj zmeden profesor na svetu. Moja mačeha je najbolj zaposlena ženska na svetu. Moja sestra je najbolj zoprna pubertetnica na svetu. Jaz sem ... jaz sem ... najbolj zbeغان mladostnik na svetu. Kdo sploh sem? Sem bel ali rumen? Sem tič ali miš? Slovenec ali Kitajec?«

Sunčanovo spraševanje pri očetu povzroči zakrknjen molk in slabo prikrit jok, oče s pojasnili odlaša vse do konca, ko je vsaj za Sunčanovo kitajsko mater že prepozno.

Razrešitev Sunčanovega prizadevanja, da bi si zgradil zapleteno dvojno identiteto, pride povsem spontano in presenetljivo, ko Klari pove, da ima tako in tako kitajsko ime: »Moje pravo ime je Sun Quan.« Ko zasliši, kaj je pravkar ponosno izrekel, je sam 'naravnost pretresen' in nadaljuje: »Končno sem odkrito priznal tisto, s čemer se oteparam že ves

čas, odkar se zavedam svojega obstoja. Sunčan Slovenec in Sun Quan Kitajec. Vse to sem jaz! Vse to sem!!!« Takoj se znebi občutka lebdenja med obema svetovoma in sprejme svojo vključenost v dve kulturi ter se lahko začne sidrati.

Čas kitajske ekskurzije in nov stik z dvema privlačnima dekletoma za Sunčana pomeni hkrati tudi prehod od doma precej zaščitniške mačeha Valerije v silovito puberteto in obdobje nepričakovanega spolnega zorenja. O tem prav tako direktno in brez zadržkov nadrobno poroča kot o vseh drugih dogajanjih. Svoje dolgo neodločeno nihanje med Tiggy in Urško podrobno opisuje skupaj z vsemi telesnimi spremembami, ki mu jih povzročata njuni vedno zaželeni bližini. S poglobljeno senzibilnostjo do drugih ves čas samokritično ocenjuje svoje nepremišljeno dejanje, da je obema dekletoma podaril enaki kitajski pahljači, kar med njima povzroči odprt spor in pretep ob skupni večerji.

Pripoved Aksinije Kermauner je vse skozi zanimiv preplet Sunčanove nadvse senzibilne prvoosebne pripovedi o vtisih in doživetjih s popotovanja po Kitajski – od Pekinga, skozi provinco Xi'an, pa v Lonyang, Denfeng, Šanghaj, Tongi in Suzhou – opisov videnj, ki mu jih posredujejo drugi dijaki, in glasov ter vonjev raznih lokacij, z avtentičnimi glasovi več dijakov, ki za bralca zaživijo s svojim posebnim mladostniškim govorom, polnim angleških besed, ter opomb spremljajočih jih profesorjev in obsežnih razlag vrste kitajskih vodičev, ki jih dopolnjuje slovenska vodička Laura. Razlage kitajskih vodičev ne nagovarjajo samo prisotnih na ekskurziji, marveč tudi bralcu zbujajo željo po srečanju s to zanimivo kulturo in državo.

Cilj ekskurzije: neposreden ogled polnega sončnega mrka je dosežen na zadnji postaji z dogovorjeno šolo v Suzhou, kjer s posebej prirejeno astronomsko opremo lahko sončni mrk vidi tudi

slepi Sunčan. V Suzhou Sunčan sreča svojo kitajsko mater, ki s spremenjeno identiteto po prijateljici Wen Di dela kot lokalna turistična vodička. Srečanje ne poteka brez zapletov, Sunčanov oče materi namreč ni pravočasno povedal, da je njen šestnajstletni sin slep. Kljub temu pa se pripoved konča optimistično, z obljubo Sunčanovih prihodnjih stikov z materjo. Sunčan končno spozna zgodbo svojih staršev ter usodo svoje svobodomiselnice matere, ki je bila zaradi sodelovanja v študentskih uporih na Trgu nebeškega miru zaprta, medtem ko se je oče s Sunčanom umaknil v Slovenijo, da ne bi z njo zaprli tudi njunega dojenčka Sunčana. V pogovoru s šolsko psihologinjo Marjano Sunčan odločno pove, da je svojo petletno slepoto pač sprejel in se naučil z njo živeti. Zato si ne želi pomilovanja. Vedno bolj pa se počuti krivega, »ker ga je ta tuja dežela, ki je pravzaprav njegova domovina, tako močno pritegnila.« Počuti se živ, nadvse živ, hkrati pa ima občutek, da je izdal svojo krušno mater Valerijo v Sloveniji. Njegova izjemna občutljivost za druge ljudi tako prinaša nova vprašanja in pri bralcu spodbuja močno empatijo.

Pretrsljiva pripoved Aksinije Kermauner tako mojstrsko združuje doživljanja slepega prvoosebnega pripovedovalca z glasovi drugih dijakov v nenavadnih okoliščinah ekskurzije na Kitajskem in s strokovno neoporečnimi poročili o zgodovini te oddaljene in malo poznane kulture, da bralec knjige ne more odložiti, dokler ne pride do zadnje strani. Zdi se, da je umetniška pripoved o neposrednih doživetjih te daljne kulture učinkovitejši medkulturni posrednik kot zapleteno preučevanje evropskega kategorialnega aparata za presejanje medkulturnih omejitev. Ne nazadnje tudi ljubezen Sunčanovih staršev brez težav presega medkulturne pregrade, medtem ko vsi mladi izletniki občutijo spontano zanimajo za Kitajsko.

Knjiga je lepo opremljena s številnimi kolaži Ingrid Pozvek, ki so variacije kitajskih zmajev, in s provokativnimi fotografijami nekaterih obiskanih lokacij.

Meta Grosman

BOOKBIRD 2011

V letu 2011 je v reviji *Bookbird*, strokovnem glasilu mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY), v vseh štirih številkah prisotno informiranje o slovenski sekciji IBBY, o slovenskih ustvarjalcih na področju mladinske književnosti in o slovenski mladinski književnosti. Vsebinska kazala vsake številke so podložena z verzi Toneta Pavčka iz pesmi *Vsi naši otroci*. Ta pesem iz zbirke: *Majhnice in majhnice. Pesmi mnogih let za mnoge bralce*, ki jo je izdala založba Miš leta 2009, je v slovenščini in v angleškem prevodu Alana McConnell-Duffa objavljena v **prvi številki** revije v rubriki **Pesem**. Pesniško zbirko je ilustriral Damijan Stepančič in njegova ilustracija je tudi na naslovnici prve številke. V tej številki je med literarnimi dopisnicami predstavljena knjiga Janje Vidmar *Pink*, ki je izšla pri založbi Didakta leta 2008.

Kar nekaj prispevkov v prvi številki govori o tem, kako so predstavljene posamezne dežele in njihova literatura v drugih deželah, kako so jih doživljali in opisovali tuji avtorji in koliko je bila njihova literatura prevajana v druge jezike. Tudi avtorji ostalih prispevkov se ukvarjajo z odnosom do drugačnosti v mladinski literaturi.

Helma van Lierop-Debrauwer v članku *South Africa in Dutch children's literature, 1899–1901; The U-Huhu stories of Nynke van Hichtum* (Južna Afrika v